

dmPoll
vrijdag 28 januari 2011

Johan Vande Lanotte (sp.a) is definitief bemiddelaar af. Hoe moet het nu verder?

**DOORSTART MET ZEVEN PARTIJEN
MET DE LIBERALEN, ZONDER SP.A EN GROEN!
ZONDER N-VA
NOODREGERING-PLUS
NIEUWE VERKIEZINGEN**

**3%
15%
20%
9%
52%**

ETIENNE VERMEERSCH licht zijn omstreden oude opinie over pedofilie toe

Alzo sprak ik in 1979

Sinds enige tijd circuleren er op het internet verwijzingen naar een artikel over pedofilie dat ik in 1979 gepubliceerd heb in *De Morgen*. Veel van die, meestal naamloze, aanvallen citeren een stuk in 't *Pallietkerke*, waarin onder andere de valse bewering stond dat ik, als decaan, een auditorium ter beschikking gesteld had voor het toneelstuk *Snoepjes*. Aan de Gentse universiteit is alleen de rector daartoe bevoegd.

Het is de verdienste van collega Filip Buekens dat hij nu, door een uitvoerige bespreking (*DM 26/1*), mij de kans biedt om mijn visie hierover publiek te maken. Men moet hem ten goede houden dat hij een aantal regels uit mijn artikel correct citeert, maar ik merk toch op dat hij sommige wezenlijke zaken niet citeert en de geciteerde verkeerd interpreteert.

Ten eerste vermeldt hij mijn 'basiswaarden'. Ik had daaraan toegevoegd dat bij een "grondige uiteenzetting verdere nuancerings noodzakelijk zouden zijn". Desondanks meent hij mijn ethische positie 'hedonistisch utilisme' te mogen noemen. Ik ben geen 'utilitarist' en in de tekst komen de termen 'geluk' en 'vreugde' zo vaak voor, dat een verwijzing naar 'hedonisme' hier misplaatst is. Hoogstens zou men van een 'eudemonisme' kunnen spreken. Maar waarom zo geleerd doen? Mag ik de collega vragen met welke van de expliciet door mij geformuleerde waarden hij het oneens is? Ik blijf bereid die tegenover iedereen te verdedigen. Wie echt een grondig inzicht wil hebben in mijn ethische opvattingen, verwijs ik naar het boek *Een zoektocht naar waarheid* dat volgende maand zal verschijnen.

Buekens laat ook de essentiële passus weg waaraan het hele artikel zijn relevantie ontleent. Uit die passus blijkt manifest dat ik met vele anderen "tot de overtuiging gekomen (ben) dat het beleven van seksualiteit, wanneer dit gebeurt op vrijwillige basis, door personen die zelfstandig kunnen beslissen, geen morele afkeuring verdient wanneer daardoor niemand wordt geschaad."

Seksuele afwijkingen

Alle gevallen van kindermisbruik die de media tot nu toe vermeld hebben - behalve misschien de aantijgingen tegen Luc Versteyle - werden dus impliciet door dit artikel van 1979 veroordeeld, aangezien er van vrijwilligheid en zelfstandigheid geen sprake was. Op twee punten was er toen onzekerheid. (a) Is het wel mogelijk dat een minderjarige op authentieke wijze zijn toestemming tot seksuele handelingen kan geven? (b) In welke mate is er, zelfs bij toestemming van de minderjarige, latere schade? In beide gevallen uitte ik hierover mijn twijfel en vermeldde ik uitdrukkelijk dat nader onderzoek op dat gebied noodzakelijk was. Mede dank zij professor Adriaenssens weten we hierover nu veel meer dan vroeger, en in die zin zou ik nu enkele passussen herschrijven. Zoals talloze passussen in talloze wetenschappelijke artikelen van dertig jaar geleden, nu te herschrijven zijn. Maar aan mijn

FOTO FILIP CLAUSS

Mede dank zij professor Adriaenssens weten we veel meer dan vroeger, en in die zin zou ik nu enkele passussen herschrijven. Zoals talloze passussen in talloze wetenschappelijke artikelen van dertig jaar geleden te herschrijven zijn. Maar aan mijn ethische standpunten zou ik nu niets veranderen

ethische standpunten zou ik nu niets veranderen.

Jongeren kunnen onmogelijk nog beseffen in welke mentaliteit op seksueel gebied wij zijn opgevoed, en hoe moeilijk mijn generatie een gezonde visie hierop heeft kunnen ontwikkelen. Voor mij ligt een handboek over Moraaltheologie op seksueel vlak, ten behoeve van de clerus: *De luxuria et castitate* ('Over de seksuele wellust en de kuisheid'). Het dateert niet uit de middeleeuwen. Het imprimatur (de kerkelijke goedkeuring) is ondertekend door L.J. Kerkhofs, die bisschop van Luik was tot in 1961. In dat boek worden alle mogelijke seksuele 'afwijkingen' in detail beschreven: verboden is bijvoorbeeld "*concupitus cum daemone, succubo, vel incubo*" (bijslap met de duivel, een 'onderligger' of een 'opligger'). In dat boek worden de vreselijke ziekten vermeld die je kunt krijgen door masturbatie en ook de methodes om die zonde uit te bannen. Ik vermeld hier alleen de meest probate middelen bij masturbatie van vrouwen: (a) clitoridectomie (vrouwenbesnijdenis), waarbij wordt vermeld dat deze behandeling volkomen onschadelijk is. (b) Spijtig genoeg helpt dat niet altijd, dan moet men overgaan tot "*ad cauterisationem faciei internae vulvae*" (het uitbranden van de binnenkant van de vulva) (blz. 74). We zitten hier in het midden van de 20ste eeuw! Een zonde wordt niet vermeld: pedofilie.

Een adequate kennis en de aanvang van een rationele beoordeling van seksualiteit werd in die periode in brede kring verspreid door de werken van Alfred Kinsey: *Sexual Behavior in the Human Male* (1948) en *...in the Human Female* (1953). Later kwam het boek van Shere Hite (1976) en vooral dat van Masters en Johnson (1966). Werken van die aard (ook de *Playboy Philosophy* die in Hefners blad verscheen), leidden tot intense discussies over wat nu mocht en niet mocht (de strijd voor de aanvaarding van homoseksualiteit was nog volop aan de gang), en op een bepaald ogenblik kwam ook de problematiek van de pedofilie aan de orde. Het woord had toen nog de oorspronkelijke betekenis van (erotische) kindliefde, niet die van geweld tegen kinderen.

In de Winkler Prins van 1982 lees ik: "Maatstaven bij de beoordeling of bepaalde handelingen of wesen al dan niet pedofiel zijn, zijn moeilijk te bepalen". "Bij de beoordeling van pedofiele relaties dient te worden ingecalculeerd dat kinderen soms zelf door een sterk provocatief of verleidend gedrag weleens de belangrijkste rol spelen in het tot stand komen van het contact." "Het is denkbaar dat de schade voor de ontwikkeling der 'slachtoffertjes' van pedofielen beperkt zou worden of zelfs geheel tenietgedaan, indien ons normenstelsel en het justitiële beleid zou worden gewijzigd..."

In de Encyclopaedia Britannica van 1974 las ik toen dat pedofiel gedrag zelden sadistisch-agressieve aspecten vertoont: "*It usually involves fondling the child or persuading the child to manipulate his genitals or engage in some degree of oral or anal sodomy*". In verband met het kind hangen volgens deze encyclopedie mogelijke dramatische gevolgen er grotendeels van af "*how old and how willing the child is...whether there is pleasure or pain*"... "*In some instances there are little girls who participate so actively as to be seducers*."

Discussies voor en tegen

In Vlaanderen werd de thematiek aan de orde gesteld door het boek *God in Vlaanderen* van Astère Michel Dhont (1965), een pro-pedofilieboek waarvoor hij de 'Arkprijs van het Vrije Woord' en de 'Nestor de Tièreprijs' won. In het toneelstuk *Snoepjes* ging het uitdrukkelijk alleen over pedofielen die met instemming van de minderjarige seks hadden. In linkse milieus, maar ook in een Antwerpse katholieke werkgroep, ontstonden discussies voor en tegen. Ook binnen de redactie van *De Morgen*. Daarom vroeg men mij er een artikel over te schrijven. Ik maakte duidelijk wat mijn standpunten waren inzake seksuele moraal, die ik nog altijd onderschrijf. Ik stelde formeel dat dwang volkomen uitgesloten moet zijn, en dat dit bij minderjarigen moeilijk te garanderen valt. Ook drukte ik mijn onzekerheid uit over nadelige gevolgen, mij basierend op artikelen zoals de hierboven vermelde. Dit probleem had toen niets met de kerk als gezagsinstansie te maken. Wel kenden wij in de jaren 50 op het college biechtvaders die graag met hun handen onder de (korte) broeken van jongens gingen en hoorden we dat sommigen seksueel nog actiever waren. Wij, althans de niet-slachtoffers, tilden daar toen niet zwaar aan.

Maar nu wij weten hoever dat kon gaan, hoezeer dat nagenoeg altijd op machtsrelaties gebaseerd was, en op welke ergerlijke wijze de oversten de andere kant uitkeken, nu hebben we alle recht om diep verontwaardigd te zijn. De echte pedofielen, die dat geworden zijn door aanleg of vroege ervaringen, zijn natuurlijk geen boosdoeners, evenmin als mensen met neigingen tot exhibitionisme, masochisme, enzovoort: ze worden dat alleen als ze aan hun neigingen toegeven op een wijze die in strijd is met de wet of met een gezond moreel aanvoelen. Onze ergernis inzake de huidige gebeurtenissen rond de kerk is des te meer gerechtvaardigd daar deze misdrijven uitgingen van mensen die onschuldige kinderen met hel en duivel bedreigden als ze zich tot één enkele 'onkuis' aanraking bekoord voelden.

De oorspronkelijke tekst van Etienne Vermeersch, verschenen in *De Morgen* van 8/9 december 1979 onder de titel 'Zijn pedofielen boosdoeners?', is te lezen op www.demorgen.be

MARC COSYNS kiest middenweg tussen katholiek en vrijzinnig cynisme

Vrijzinnig pleidooi voor palliatieve zorg

Wie heeft er nu recht op euthanasie? Is een ziekenhuis verplicht euthanasie-toepassing toe te laten? En die zelfdoding, is dat nu euthanasie of toch zelfmoord en moet dat dan in een aparte kliniek? Vragen die rijzen bij mediaberichten in deze eerste maand van het jaar: te beginnen met een opgraving van 'geëuthanaseerde' psychiatrische patiënten in Tirol (*DM 3/1*) en via Marie-Rose Morel (*DM 4/1*), euthanasie in gevangenis (*DM 11/1*) en een Nederlandse levenseindekliniek (*DM 20/1*) voorlopig eindigen met een 'Belgische schreeuw om euthanasiekliniek' (*DM 22/1*). Reacties volgden van de Humanistische Vrijzinnige Vereniging (HVV) (*DM 22/1*), Zorgnet Vlaanderen (*DM 24/1*) en jurist en euthanasiecommissielid Fernand Keuleneer (*DM 25/1*).

Deze laatste verduidelijkt het ontstaan en de inhoud van de euthanasiewet: euthanasie in de betekenis van 'opzettelijk levensbeëindigend handelen door een andere dan betrokkene, op diens verzoek'

is geen recht van de burger, geeft geen verplichting aan ziekenhuizen om dit op te nemen in hun zorgpakket. Het geeft wel de vrijheid aan de arts om in sommige omstandigheden levensbeëindigend te handelen zonder strafbaarstelling. Om zijn pleidooi nog krachtiger te stofferen had hij artikel 3§2 kunnen vermelden, waardoor de arts 'onverminderd bijkomende voorwaarden' kan opleggen. Men zou kunnen besluiten dat de burger inzake euthanasie volledig afhankelijk is van de arts, die op zijn beurt afhankelijk is van 'een andere' en een 'tweede' te raadplegen arts, het ziekenhuis waar hij kiest te werken en de evaluatie en controlecommissie waar sommige artsen het voor het zeggen hebben. Het is dan ook niet te verwonderen dat een Kristien Hemmerrechts de Arts naast God of Allah plaatst en dat zij dringend duidelijke informatie aan de bevolking vraagt over het recht op sterven.

Keuleneer schrijft in zijn opinie-stuk over de betekenis van een 'medisch uitzichtloze toestand en

ongeneeslijk ziek zijn'. In tegenstelling tot het voorgaande staat de inhoud hiervan niet in de wet. Volgens zijn visie (en cynisme) is multipathologie (vele aandoeningen die op zichzelf misschien niet uitzichtloos zijn maar samen wel) geen ongeneeslijke ziekte. Bejaarde leeftijd maakt de gezondheidstoestand niet fragieler en complexer maar is een uiting van discriminatie, schrijft hij. Hij gaat helemaal uit de bocht wanneer hij verwijst naar de totalitaire regimes.

Wat mij nog het meest verontrust is dat hij in zijn cynisme voorstelt dat 'onze samenleving een vorm van georganiseerde vrijwillige bijstand toereert bij zelfdoding', eventueel tot en met een 'levensbeëindigingscentrum' met 'specialisten van de dood'. De HVV volgt eenzelfde piste maar dan uit frustratie dat artsen niet willen meewerken aan hulp bij zelfdoding.

De burger, die patiënt is, vindt zijn weg niet in die doolhof van uitspraken en interpretaties. Hij weet niet wat zijn rechten en plichten zijn en klampt zich vast aan 'papier-

ren' die hij in orde wil maken in het gemeentebestuur maar waardoor nauwelijks iets in orde is inzake stervensbegeleiding en keuzes bij het levenseinde. Verwarring troef.

Daarom dit voorstel:

- Laten we onduidelijk zelfdoding loskoppelen van stervensbegeleiding. In ons land is zelfdodingspreventie een prominente doelstelling van zorgverleners en overheid. Het is onze maatschappelijke en individuele plicht mensen te weerhouden van zelfdoding als symptoom van acute ziektesyndromen (bijvoorbeeld depressie) of acute levenscrisismomenten en hen te ondersteunen om deze situaties te overbruggen.

- Laten we ook onduidelijk kiezen voor een 'goede' stervensbegeleiding. De euthanasiewet met haar combinatie van burgerlijke (wilsverklaring), strafrechtelijke (verwijzing naar moord) en patiëntrechtelijke (zorgverlenersrelatie) artikelen heeft na meer dan acht jaar aangetoond dat ze te veel verwarring veroorzaakt in de hoof-

den van patiënten, van artsen en zorgverleners in het algemeen. Met een groep artsen en palliatief deskundigen trachten we al jaren op een eerlijke, transparante manier euthanasie toe te passen en te melden maar ook feedback te vragen aan de controle- en evaluatiecommissie. Aangezien deze commissie en sommigen van haar leden wetgevende, gerechtelijke én uitvoerende macht bezitten, zou je kunnen verwachten dat zij hun uitspraken motiveren. Maar zij weigert dit. Laten we daarom euthanasie loskoppelen van stervensbegeleiding en ons toespitsen op de wetten inzake patiëntenrechten en palliatieve zorg. Deze wetten geven ons na meer dan acht jaar ervaring de mogelijkheid 'goed' te sterven als relationele gebeurtenis waarin de individuele patiënt evenwaardige keuzes kan maken inzake zijn levenseinde. Dit in samenspraak met zijn naasten en zorgverleners.

Mijn patiënten krijgen de noodzakelijke palliatieve zorg na hun geïnformeerde en getoetste toe-

Marc Cosyns is huisarts en doceert medische ethiek en palliatieve zorg aan de Vakgroep Huisartsgeneeskunde en Eerstelijnsgezondheidszorg (Universiteit Gent).

Zolang de Humanistische Vrijzinnige Vereniging blijft pleiten voor een euthanasie- en suïcidekliniek (DM 22/1) zal Marc Cosyns geen jaarlijks lidgeld meer betalen.

stemming tot stopzetten of niet verder opstarten van medische behandelingen. Zij kunnen besluiten tot een milde dood op een overlegd moment of als gevolg van een ondersteund fysiek versterven. Het is mijn invulling van een vrijzinnig humanisme als arts en mens.

Zolang de HVV blijft pleiten voor een euthanasie- en suïcidekliniek, zal ik geen lidgeld meer betalen. W

